

Co jste nevěděli o rozdílech v odměňování žen a mužů v ČR

- » Česká republika má podle údajů Eurostatu druhý nejvyšší rozdíl ve výdělcích žen a mužů neboli Gender Pay Gap (GPG) v EU – celých 21,8 % oproti ujnímu průměru 16 % (Eurostat, 2016). Historická data od 60. let 20. stol. navíc ukazují, že rozdíly v odměňování žen a mužů nejsou v ČR pouze současným problémem. V roce 1962 dosahoval tento rozdíl 36 %, v 70. a 80. letech se spolu s významným nárůstem vzdělanosti žen snížil na 29 %, ale vývoj od roku 2002 ukazuje, že rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR neklesají, ale spíše stagnují.¹
- » GPG negativně ovlivňuje životy jednotlivých žen a mužů, životní úroveň celých rodin včetně dětí a fungování celé společnosti. Zvyšuje riziko chudoby u žen, má negativní dopad na výši jejich důchodů, na ekonomiku celé země a na veřejné finance.
- » GPG ovlivňuje struktura pracovního trhu. Ženská práce je podhodnocovaná a ženy častěji pracují v hůře placených oborech. Vyšší GPG je patrný v tzv. feminizovaných odvětvích, jako je vzdělávání (25 %) nebo zdravotnictví (30 %), kde je vysoké zastoupení žen (kolem 80 %). Projevuje se zde tzv. fenomén skleněného výtahu, kdy se muži působící v těchto oborech setkávají se strukturálním zvýhodněním, které jim umožňuje rychlý kariérní růst spojený také s růstem mzdy, a tudíž ovlivňuje i úroveň rozdílů v odměňování žen a mužů.
- » Co se týče konkrétních pracovních pozic, najdeme největší GPG tam, kde je velmi malé zastoupení žen, jako jsou například řídicí pracovníci a pracovnice. Tuto skupinu tvoří pouze 31 % žen a GPG zde dosahuje 27 %. GPG v řídicích pozicích je ovlivněn i tzv. skleněným stropem, neboli neviditelným systémem překážek, který ženám znemožňuje přístup do vyšších pozic.
- » Mezi další příčiny patří netransparentní odměňování, nedostatečné možnosti sladování práce a rodiny a stereotypní volby povolání u žen i mužů.
- » GPG se výrazně mění s věkem. Nejvyšší je mezi 35–49 lety (27–30 %), kdy na ženy nejvíce dopadá péče o děti. Rozdíly v rozmezí 12–13 % se však vyskytují i mezi muži a ženami do 24 let, u nichž se dá předpokládat výrazně nižší role rodičovství.
- » GPG je nejnižší u lidí se základním vzděláním (17 %), nejvyšší (29 %) je naopak u vysokoškolsky vzdělaných lidí, kde představuje průměrný rozdíl 14 991 Kč měsíčně. Přitom v ekonomicky aktivní populaci (16–64 let) převládají vysokoškolačky (21 %) nad vysokoškoláky (19 %).
- » GPG se liší i podle regionů. Největší rozdíly jsou v hlavním městě Praha (25 %) a také v krajích s vyššími průměrnými mzdami.
- » Nejvyšší průměrný GPG je v těch typech zaměstnání, kde je nejvyšší průměrná měsíční mzda. Vůbec nejvyšší GPG, neuvěřitelných 50 %, je mezi finančními makléři a makléřkami, což představuje přes 400 000 Kč ročně. Nejnižší rozdíly v odměňování jsou naopak u kuchařů a kuchařek (-1 %). Jen ve 2 % typů zaměstnání převyšuje průměrná mzda žen průměrnou mzdu mužů. GPG se tu navíc pohybuje maximálně v řádu několika stokorun, častěji však ještě méně.
- » Pokud je na pracovišti kolektivní smlouva, představuje průměrný GPG 21 %, zatímco bez ní pouze 24 %. Kolektivní smlouva se zároveň vyplácí i mužům, protože s ní muži i ženy mají vyšší průměrné mzdy. Totéž platí i pro firmy ve státním vlastnictví (GPG 20 %), v nichž jsou vyšší průměrné mzdy mužů i žen i menší rozdíly v odměňování než v soukromém sektoru (GPG 25 %).

Více se dočtete ve studii **Aktuální rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR** – ke stažení na našem webu www.rovnaodmena.cz

¹ Uvedená čísla vycházejí z dat za rok 2015.